

تاریخ تأیید: ۱۳۹۲/۸/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۷/۱۶

آینده پژوهی تهدیدات نظامی آمریکا علیه ج.ا.ایران

محسن مرادیان^۱

سعید صادقی گوغری^۲

چکیده

با توجه به دشمنی دیرینه آمریکا با نظام مقدس ج.ا.ا. و اعمال تهدیدهای نظامی در طول سال‌های گذشته و نیز استمرار آن تاکنون، لزوم به کارگیری آینده پژوهی بومی نظامی را به عنوان مهم‌ترین مبنای تصمیم‌گیری‌های دفاعی یادآوری می‌نماید. مسئله این تحقیق، نبود تصویری روشن از تهدیدات نظامی از پیش طراحی شده آمریکا علیه ج.ا.ا. در دهه آینده است.

هدف این تحقیق، تعیین مهم‌ترین توانمندی‌های نظامی آمریکا در دهه آینده است که می‌توانند امنیت ملی ج.ا.ا. را تهدید کنند. این پژوهش با استفاده از روش توصیفی - زمینه‌ای انجام شده و نمونه تحقیق ۶۵ نفر از خبرگان و نخبگان حوزه دفاع و آینده پژوهی دفاعی بوده‌اند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای است با ۲۷ گویه که پس از تکمیل، با استفاده از نرم‌افزارهای EXCEL و SPSS اطلاعات مربوط ثبت گردید. ثبت اطلاعات در جدول گسترده EXCEL و SPSS به جداسازی عوامل مؤثر انجامید. پس از بررسی اطلاعات به دست آمده از پرسش‌نامه و با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی و استنباطی داده‌ها مورد تحلیل علمی قرار گرفته است. با توجه به نتایج آزمون‌های آماری به عمل آمده، می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد چنین نتیجه گرفت؛ مهم‌ترین تهدیدات و توانایی‌های نظامی آمریکا، برای مقابله با ج.ا.ا. در آینده عبارتند از: فناوری ابرطیفی آمریکا، هواپیماهای جاسوسی بدون خلبان، بهره‌مندی آمریکا از پایگاه‌های نظامی در کشورهای منطقه، هواپیماهای راهبردی، توانمندی ارتش آمریکا در به کارگیری سلاح‌های هوشمند، ناوهای هواپیمابر و زیر دریایی‌های هسته‌ای، استقرار ناوگان دریایی آمریکا در اقیانوس هند، دریای عمان و خلیج فارس، هواپیماهای شناسایی و رادارهای پرنده، تهاجم نظامی آمریکا علیه کلیه مراکز حساس نظامی و غیرنظامی ج.ا.ا.، موشک‌های کروز و بمب‌های هوشمند.

کلیدواژه‌ها: تهدید، تهدید نظامی، ایالات متحده آمریکا، توانمندی نظامی، راهبرد.

مقدمه

مرور وقایع انقلاب اسلامی ایران و توجه به عنادورزی‌ها و تهدیدات متوجه کشور، به ویژه از سوی آمریکا به خوبی حاکی از آن است که ادامه، حیات سیاسی و اقتصادی، بدون برخورداری از امنیت ملی پایدار امکان‌پذیر نیست. از سویی وجود منافع حیاتی و ملی و نیز تهدیدات ناهمگون بالفعل و بالقوه در مرزهای ج.ا.ا. این امر را یادآوری می‌نماید که چنانچه آینده پژوهی تهدیدات نظامی احتمالی دشمن انجام نگیرد، بی‌تردید کشور در رویارویی با تهدیدهای فرمانطقه‌ای ناهمگون (آمریکا)، دچار دشواری‌های پیچیده دفاعی خواهد شد.

با توجه به وجود بخش عمده‌ای از انرژی جهان در خلیج فارس، دریای جنوب و سواحل مکران و وابستگی شدید کشورهای صنعتی به این مناطق، نقش با اهمیت حوزه‌های دریایی یادشده در تأمین منافع درازمدت قدرتهای بزرگ به ویژه آمریکا، دشمنی دیرینه آنها با نظام مقدس ج.ا.ا. و اقدام به اعمال تهدیدات نظامی در طول سه دهه اخیر و نیز استمرار آن تاکنون، لزوم به کارگیری آینده پژوهی بومی نظامی را به عنوان مهم‌ترین مبنای تصمیم‌گیری‌های دفاعی یادآوری می‌نماید. آینده پژوهی این تهدیدات نظامی ضرورتی چالش برانگیز است که در صورت تحقق آن به گونه‌ای چشمگیر، در ارتقای آمادگی‌های دفاعی ج.ا.ا. در برابر تهدیدات مؤثر خواهد بود.

بیان مسئله

ایران اسلامی، براساس مبانی ارزشی و اعتقادی خود، استیلای قدرت‌ها را بر نمی‌تابد و به همین سبب در طول حیات خویش و به ویژه در سال‌های اخیر، با صور مختلف تهدیدات به ویژه تشدید نیات و اقدامات خصمانه دشمنان در اطراف مرزهای آبی و زمینی خود روبه‌رو بوده که از آن جمله می‌توان به ورود آمریکا به عرصه جنگ تحمیلی و نبرد دریایی با جمهوری اسلامی ایران به منظور حمایت و جلوگیری از سقوط رژیم بعث عراق اشاره نمود. ملاحظه نظریات و نوع نگرش سیاست‌مداران و فرماندهان نظامی این کشور، نسبت به ج.ا.ا. تردیدی در مقاصد خصمانه آمریکا علیه ج.ا.ا. باقی نمی‌گذارد (کوچکی، ۱۳۹۰: ۲).

در این رابطه جیمز وولسی^۱ (رئیس سابق سازمان جاسوسی آمریکا) اعلام نموده است از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۲۶ ظرف مدت ۲۵ سال، آمریکا با ۲۲ کشور از جمله افغانستان، عراق، سوریه، ایران، عربستان، مصر، سودان، تونس، لیبی، کره و... برخورد خواهد نمود و با صراحت ایران را یکی از اهداف نظامی آمریکا معرفی نموده است (احمدی مقدم، ۱۳۸۶: ۲۳).

آینده پژوهی تهدیدات نظامی آمریکا علیه ج.ا.ایران * ۱۴۷

این مطالب، بیانگر عمق دشمنی آمریکا با ایران اسلامی و تقویت احتمال تهاجم و اقدام نظامی علیه ج.ا.ا. است. مقام معظم رهبری می فرماید: «امروز ما باید بدانیم این دشمن ناکام مانده در مقابل ملت ایران نقشه اش چیست؟ باید بیدار باشیم «العالم بزمانه لا تهجم علیه الوابس» اگر صحنه را بشناسیم؛ عرصه را بشناسیم؛ دشمن را بشناسیم؛ نقشه دشمن را بدانیم، غافلگیر نخواهیم شد» (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با مردم شهر کازرون: ۱۳۸۷/۲/۱۶).

بی شک یکی از روش های مؤثر تحقق منویات معظم له، پی بردن به افکار و الگوهای فکری دشمن است که همواره یکی از دغدغه های مهم و دشوار برای کسب موفقیت و پیروزی بوده است. بنابراین، برای دستیابی به این مهم باید رویکردی اتخاذ شود که نشان دهد در صحنه نبرد چه حوادث و رویدادهایی ممکن است اتفاق بیفتد تا در برابر این اتفاق ها، واکنش مناسبی نشان داده شود. (جمالی، ۱۳۸۸: ۱)

به نظر می رسد، یکی از روش های کارآمد مقابله مؤثر با تهدیدات نظامی ناهمگون آمریکا؛ به کارگیری آینده پژوهی نظامی است، تا با استفاده از کلیه ظرفیت های مختلف و قابل به کارگیری در این حوزه، ضمن شناخت تهدیدات نظامی متوجه ج.ا.ا. و برآورد صحیح الگوهای نظامی حاکم، امکان مقابله و دفع تهدید به گونه ای مؤثر فراهم گردد. با وجود همه مخاطراتی که تهدیدات نظامی آمریکا برای ج.ا.ا. دارد، تصویر روشنی از مهم ترین تهدیدات نظامی آمریکا علیه ج.ا.ا. در دهه آینده وجود ندارد؛ بنابراین مسئله، این تحقیق، نبود تصویری روشن از تهدیدات نظامی از پیش طراحی شده آمریکا علیه ج.ا.ا. در دهه آینده است.

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

تغییر و تحول محیط نظامی کشور، به ویژه در اطراف مرزهای آبی و زمینی و نبود توجه و دقت نظر به مقوله مهم و تأثیرگذار آینده پژوهی تهدیدات نظامی، بی تردید ضعف در شناخت ماهیت تهدیدات نظامی جدید دشمن (آمریکا) را به دنبال داشته و چگونگی مقابله با تهدیدات نظامی ناهمگون آمریکا را در آینده با آسیب های جدی روبرو خواهد نمود.

انجام این پژوهش می تواند در تدوین و طرح ریزی کارآمد طرح های عملیاتی علیه دشمن مؤثر بوده و در صحنه نبرد، با توجه به آگاهی از رزم نامه های نظامی آمریکا، آسیب پذیری نیروهای خودی را در برابر دشمن، کاهش دهد.

از سویی پرداختن به پژوهش حاضر، ضمن ایجاد تصویری روشن از مهم ترین تهدیدات نظامی آمریکا علیه ج.ا.ا.، فرماندهان نظامی را در راستای تدوین و برنامه ریزی دفاعی از بصیرت و آگاهی

مطلوبی برخوردار می‌نماید. همچنین، دستگاه دیپلماسی خارجی را در تعاملات بین‌المللی برای تنظیم مراودات و موضع‌گیری‌های سیاسی نسبت به دشمن اصلی (آمریکا) در وضعیت مناسبی قرار خواهد داد.

هدف تحقیق

تعیین مهم‌ترین توانمندی‌های نظامی آمریکا در دهه آینده که می‌توانند امنیت ملی ج.ا.ا. را تهدید کنند.

سؤال تحقیق

مهم‌ترین توانمندی‌های نظامی آمریکا در دهه آینده که امنیت ملی ج.ا.ا. را تهدید می‌کنند، کدامند؟

روش اجرای تحقیق

روش انجام این تحقیق، موردی - زمینه‌ای است. دلایل استفاده از این روش بدان علت است که در این تحقیق سعی شده تا اطلاعات و مطالب موجود در ارتباط با موضوع تحقیق، مدون گردد. از سوی دیگر با توجه به اینکه محقق درصدد بررسی موردی خاص (آینده‌پژوهی تهدیدهای نظامی آمریکا علیه ایران) است و نتایج به دست آمده جز در رابطه با تحقیقات مرتبط با همین مورد، قابل تعمیم نیست از این رو، روش تحقیق بکار گرفته شده روش تحقیق توصیفی و موردی - زمینه‌ای است.

روش گردآوری اطلاعات

برای روش گردآوری اطلاعات از هر دو روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شد. ابزار گردآوری اطلاعات نیز پرسشنامه محقق ساخته بود که اطلاعات آن به هر دو روش کیفی (استدلالی) و کمی (آمار توصیفی و استنباطی) تحلیل گردید.

جامعه آماری تحقیق

- ۱- طراحان، خبرگان و فرماندهان نظامی که دست‌کم دوره دافوس را طی نموده‌اند.
 - ۲- کارشناسان ارشد وزارت خارجه و شورای عالی امنیت ملی.
 - ۳- خبرگانی که دست‌کم در زمینه آینده‌پژوهی به مدت ۵ سال تحقیق نموده و دارای تألیفاتی هستند.
- طی برگزاری جلسات طوفان فکری با اساتید راهنما، مشاور و تعدادی از کارشناسان خبره، تعداد جامعه آماری ۱۵۰ نفر تخمین زده شد.

بر همین اساس با کمک فرمول کوکران، حجم نمونه آماری ۶۵ نفر تعیین گردید.

N	t	d	p	q
150	1.96	0.08	0.5	0.5

n 65.26646

$$n = \frac{t^2(p)(q)}{d^2} \div \left(1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2(p)(q)}{d^2} - 1 \right) \right)$$

روش نمونه‌گیری: روش نمونه‌گیری، به صورت هدفمند غیرنسبتی در دسترس خواهد بود. با عنایت به موضوع تحقیق و لزوم انتخاب نمونه‌های دارای شرایط از حیث تخصص و آگاهی و نیز برای ایجاد اتقان در داده‌ها، در این تحقیق از نمونه‌گیری غیراحتمالی بهره‌گیری شده است. **روایی و اعتبار اندازه‌گیری:** برای سنجش روایی ابتدا سؤالات به چند نفر از استادان خبره داده شد تا نظرات خود را درباره روایی آن اعلام نمایند. در خصوص تعیین پایایی داده‌ها نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد.

مبانی نظری

مفهوم‌شناسی تهدید

افتخاری در کتاب کالبدشکافی تهدید، تهدیدات را به طور مبسوط با دیدگاه فلسفی از دو رهیافت معرفت‌شناسی و ماهیت‌شناسی مورد بحث قرار داده است. او ابتدا تهدید را در فضاهاى اجتماعى، سیاسى و امنیتی تشریح کرده، سپس ماهیت آن را از نظر خاستگاه مفهومی، سازمان معنایی و واژگان امنیتی و همچنین طیف واژگان تهدید، به طور مفصل بازشناسی کرده است و نظام معنایی در حوزه تهدید شناسی را بر پنج رکن، رخداد، تصویر، احساس، سیاست، قواعد و نگرش استوار می‌داند (افتخاری، ۱۳۹۰: ۲۴).

درک چیزی به نام تهدید، درکی پسینی، زمینه‌ای و نسبی است. به عبارت دیگر شکل‌گیری تصویری که بیان‌کننده تهدید باشد، نیازمند به وجود آمدن تصوراتی مقدماتی است. تصوراتی همچون ارزش‌های مهم و بقاء، سابق بر ادراک تهدید هستند. از سوی دیگر تهدید کاملاً زمینه‌ای پرورده است و تنها در شرایط و اوضاع و احوال خاص به وجود می‌آید. به همین سبب این مفهوم یا درک، کاملاً نسبی است و با تغییر شرایط محیطی، زمانی و حتی ادراک‌کننده محیط، تحول پیدا می‌کند (میلز، ۱۳۸۷: ۱۰).

تهدیدات نظامی

در برخی منابع از تهدید، تحت عنوان تهدید سرزمینی یاد شده است و اینگونه بیان نموده اند

که این تهدیدات شامل تهدید حمله خارجی است؛ هرچند حوادث جدا از هم وجود دارند که اهمیت بین‌المللی این تهدید را پایین می‌آورند و تمایل جهان برای کاهش هزینه‌های نظامی موجب خوش‌بینی نسبت به بروز نیافتن این تهدیدات است؛ لیکن به عنوان مهم‌ترین موضوع هنوز در خود طرح است (میلز، ۱۳۷۸: ۱۲).

شاخص‌های تهدیدات نظامی را می‌تواند شامل: شورش، تجزیه‌طلبی، شرارت‌های منطقه‌ای، کودتا، براندازی، مداخله خارجی و تهدید مستقیم و تهاجم نظامی خارجی به یک کشور که در عرصه روابط بین‌الملل هنوز به صورت جنگ‌های منطقه‌ای و محلی مشاهده می‌شود، باشد. تخلفات و تجاوزات به حق حاکمیت کشورها درباره ادعاهای ارضی و مرزی، ماهیگیری و نیز مهاجرت غیرقانونی را می‌توان در این طیف از تهدیدات یاد کرد (همان: ۴۵).

تهدیدات نظامی آمریکا

فناوری نظامی آمریکا

ایالات متحده با تغییر وضعیت نظام بین‌الملل و سقوط نظام کمونیستی و مداخله در عراق و افغانستان با استفاده از فرصت‌های پیش آمده در بعد جهانی، به دنبال رزم‌نامه‌سازی و هدف‌گذاری در ۳۰ سال آینده برای راهبرد نیروهای مسلح خود بوده و در نظر دارد از فناوری‌های فوق پیشرفته در ساختار نیروی نظامی خود بهره‌مند شود. بنابراین به منظور افزایش قدرت نیروی نظامی و استقرار و به‌کارگیری آن در هر منطقه از جهان و همچنین تضمین برتری آتش در مقابل نیروهای مخالف و تأمین حداکثر اثربخشی در وضعیت‌های خاص، تغییر ساختار را ضروری می‌داند؛ ضمن آنکه اهمیت حیاتی ضرورت دستیابی به اطلاعات را در جنگ آینده مدنظر قرار می‌دهد (مطالعات گروهی، ۱۳۸۳: ۳).

انواع تجهیزات نظامی آمریکا

تجهیزات تهاجمی: هواپیماهای دور پرواز، ناوهای هواپیمابر، انواع واقسام تانک‌ها، یگان تفنگداران دریایی، تجهیزات و وسایل جابه‌جایی نیرو، شامل ناوهای نیروبر، هواپیماهای پهلو پیکر و ناوهای تدارکاتی و انواع زیر دریایی‌های هسته‌ای مجهز به موشک‌های بالستیک، کروز و

تجهیزات دفاعی: انواع موشک‌های زمین پایه و پدافند هوایی، سپر دفاع ضد موشکی، انواع موشک‌های ساحل به دریا و انواع سلاح‌های ضد تانک، پهپادها و ماهواره‌های نظامی.

تجهیزات بازدارنده: شامل سلاح‌های غیر متعارف، توانمندی‌های شیمیایی در این بخش در کنار انواع موشک‌های هسته‌ای و قاره‌پیما، اجزای این شبکه عظیم به شمار می‌روند (همان: ۲).

معرفی توانمندی‌های نظامی ارتش آمریکا در بعد تجهیزات

سامانه‌های اطلاعات نظامی

یکی از مهم‌ترین وسایل اعضای نیروی مخصوص، سامانه مکان‌یاب جغرافیای یا GPS است. این افراد با استفاده از امواج فرستاده شده از سوی ماهواره‌ها می‌توانند، مختصات هر نقطه‌ای از زمین را به دست بیاورند. دستگاه‌های گیرنده را همچنین می‌توان به گونه‌ای برنامه‌ریزی کرد که فاصله خود تا نقطه مورد نظر و همچنین میزان زمان مورد نیاز برای رسیدن به آن محل را محاسبه نمایند. (Daniel, 1993: 22)

یابنده‌های هسته‌ای ماهواره‌ها

استفاده آمریکا از ماهواره‌ها در هدایت، ناوبری و واپایش (کنترل) عملیات نظامی، دارای ابعاد گوناگونی است که هر یک دارای اهمیت ویژه‌ای هستند. اهمیت این اطلاعات با توجه به ارزش، جهت و گستردگی عملیات متغیر است. قبل از انجام عملیات، فراهم نمودن یک تصویر از میدان رزم، مستلزم هدایت تمرکز یافته و هم‌زمان برای تحلیل منطقه عملیات است. از آنجا که ملاحظات عملیاتی زمین فرق می‌کند، شناخت این ملاحظات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. زمین در واقع در یک صحنه، نبرد دلتاها، جزایر و کوه‌ها با دامنه‌های پر شیب هر کدام دارای ویژگی‌ها و خصایص مهمی است. تشخیص این ویژگی‌ها با بهره‌گیری از اطلاعات ماهواره‌ها بسیار قابل اعتمادتر از روش‌های دیگر است. به ویژه، دسترسی به تصاویر سه بعدی مانند تصاویر سنجنده مامس، که هم اکنون دوره‌های آزمایشی خود را طی می‌کند، می‌تواند در آینده‌ای نه چندان دور، تصویر کاملی از این پدیده‌ها را ارائه کند و از این طریق طراحی عملیات را بسیار راحت‌تر و دقیق‌تر نماید. به این ترتیب می‌توان حتی کلیه ویژگی‌های یک میدان نبرد؛ مانند؛ پستی و بلندی، پوشش گیاهی و زاویه تابش نور را بازسازی کرد و به صورت الگوها و تصاویر رایانه‌ای نمایش داد (Daniel 1993 : 22).

موارد بهره‌برداری ارتش آمریکا از ماهواره

- الف- استفاده از تصاویر ماهواره‌ای در کسب اطلاعات تصویری
- ب- استفاده از اطلاعات ماهواره‌ای در واپایش (کنترل) آماج‌ها
- پ- استفاده از اطلاعات ماهواره‌ای در هدایت، ناوبری و کنترل عملیات ویژه
- ت- بهره‌گیری از اطلاعات ماهواره‌ای در هدایت، ناوبری و واپایش تهاجم راهبردی
- ث- برای یافتن انفجارهای هسته‌ای در جو زمین و یا در فضاها بالاتر

ج- آگاهی از فضای نبرد؛

چ)- تصویربرداری ابرطیفی فعال (4: United Nation, 1992)

تجهیزات نیروی دریایی

ناوهای هواپیمابر؛

ناوهای هواپیمابر سبک؛

زیر دریایی‌ها (armedforces-i.com, 2008)

تجهیزات نیروی هوایی

بمبافکن B-2A - Spirit، هواپیمای نامرئی، جنگنده تهاجمی مشترک اف-۳۵ - جنگنده اف-۳۵ ای، جنگنده اف-۳۵ بی-اف-۳۵ سی-اف-۲۲ رپتور-هواپیمای اموی-۲۲ (اوسپری) - بالگرد بدون سرنشین ای. اچ-۶ ایکس-سیوی-۲۲-اوسپریوی-۲۲-اچوی-۲۲-اموی-۲-جنگنده تهاجمی ای-۱۰ (تاندربولت) - جنگنده ای-۱۰-هواپیمای ترابری سنگین EC-130 Commando Solo - جنگنده اف-۱۵ هواپیمای RC-135 - بمبافکن سنگین B-52H E - 8C Jstars، هواپیمای جاسوسی بدون خلبان و مسلح Predator-هواپیمای جاسوسی بدون خلبان Global Hawk RQ-4A - هواپیمای اطلاعاتی بدون خلبان هانتر (HUNTER)، پهپاد دارک استار (armedforces-i.com).

انواع بمب‌ها

بمب‌های متعارف

بمب‌های ناپالم، بمب‌های گرافیتی، مهمات تهاجمی هدایت‌شونده مشترک، مادر تمام بمب‌ها، بمب‌های خوشه‌ای، بمب‌های خوشه‌ای هوشمند، بمب هدایت‌شونده ماهواره‌ای (WWW.Prescope.Com)

موشک‌ها

موشک کروز، موشک توماهاوک BGM، موشک AGM-130، موشک AGM-130MCG، موشک AGM-130LW، موشک هدایت‌شونده هوا به زمین AGM-130، موشک AGM-130، موشک‌های ضد تشعشعات رادار AGM-136، موشک AGM-88(Harm)، موشک‌های بالستیک هشداردهنده (Wikipedia.Com, 2012).

آینده پژوهی تهدیدات نظامی آمریکا علیه ج.ا.ا.

تأثیر آراء و نظریات راهبردی (سون تزو و کلاوزویتس بر تکوین سیراندیشه نظامی آمریکا

تأثیر تفکرات سون تزو در اندیشه نظامی آمریکا

محاسبات فراوان، پیروزی می‌آورد و محاسبات کم، شکست را در پی دارد. دریادار ویلیام اوونز،

در کتاب مشهور خود با عنوان «برطرف کردن مه جنگ» راه چیرگی بر مشکلات مطرح شده از سوی کلوزویتس (ابهام و نبود قطعیت جنگ) در خصوص غیرقابل اتکا بودن اطلاعات که آن را حل ناشدنی قلمداد نموده و از سویی دستیابی به محاسبات دقیق مدنظرسون تزو را در استفاده از سامانه‌های پیشرفته‌ی فرماندهی، کنترل، ارتباطات، رایانه‌ها، اطلاعات، مراقبت، هدف‌یابی و شناسایی (C4ISTAR) عنوان می‌نماید. براساس همین تفکر، «جنگ شبکه‌محور» - که بعدها توسط دربادار آرتور سبروسکی معرفی شد - یکی از تأثیرگذارترین تفکرات سون تزو بر اندیشه نظامی آمریکا در اواخر قرن بیست و اوایل قرن بیست و یکم به حساب می‌آید که در پی شناخت صحیح و دقیق دشمن و خود در عرصه نبرد است. او معتقد بود با استفاده از سامانه پیشرفته C4ISTAR می‌توان به برتری‌هایی مانند آگاهی مشترک از صحنه نبرد، افزایش سرعت تصمیم‌گیری فرماندهی، افزایش شتاب عملیاتی، مرگباری بیشتر، ماندگاری افزون‌تر و خودهمانگی واحدهای عملیاتی دست یافت. در این باره، مبالغه طرفداران الگوی شبکه‌محور به حدی بود که برای اولین بار در اندیشه نظامی آمریکا سخن از تغییر ماهیت جنگ به میان آمد. (نجم، ۱۳۸۹: ۲۴۵)

چشم‌انداز ۲۰۲۰ ارتش آمریکا

هدف اصلی این سند، تشکیل نیرویی برتر در تمامی ابعاد عملیات نظامی (حافظ صلح، قاطع در جنگ و برتر در تمامی اشکال درگیری) است. در سال ۲۰۲۰، آمریکا با طیف گسترده‌ای از منافع، فرصت‌ها و چالش‌ها روبه‌رو خواهد بود؛ به همین علت نیازمند ارتشی خواهد بود که بتواند در جنگ‌ها به پیروزی مطلق دست یابد. اگر قرار باشد که نیروهای مسلح آمریکا در سال ۲۰۲۰ (نسبت به آنچه که امروز هستند) سریع‌تر، نابودکننده‌تر و دقیق‌تر باشند، باید به سرمایه‌گذاری و توسعه توانمندی‌های نظامی جدید ادامه دهد. لزوم عملیات جهانی، توانایی مقابله با دشمنانی که سلاح‌های کشتار جمعی در اختیار دارند و ضرورت شکل‌دهی موقعیت‌های مبهم به پایین‌ترین سطوح عملیاتی، چالش‌های خاصی را که بر سر راه دستیابی به برتری همه‌جانبه وجود دارد، نشان می‌دهد. بنابراین فرآیند تشکیل نیروی مشترک آینده، باید از قابلیت انعطاف‌پذیری کافی (برای واکنش به تغییرات محیط راهبردی و تطبیق با دشمنان بالقوه، در راستای بهره‌بردن از فناوری‌های نوین و در نظر گرفته شدن متغیرها) برخوردار باشد. (strategic.blogfa.com)

ره‌نامه نظامی آمریکا

ره‌نامه نظامی آمریکا مبتنی بر قابلیت‌ها و اهداف کلان نظامی آن کشور و بر اساس عملیات هوا - زمین قرار داده شده و طی آن عملیات هوا - زمین اعم از عملیات هوایی و موشکی مبنای

عملیات قرار گرفته است. این رهنامه امکان اجرای عملیات بدون تماس را فراهم می‌آورد. در این رهنامه ایالات متحده به عنوان یک قدرت بین‌المللی با انبوهی از منافع جهانی ترسیم شده که باید بتواند به منظور حراست از منافع خویش، هم‌زمان در دو نبرد دور از هم به لحاظ مکانی و در چهارچوب‌های یکسان، از وقوع تجاوزهای مرزی گسترده جلوگیری کرده و آن را با شکست مواجه کند. جنگ آمریکا با عراق، گونه جدیدی از رهنامه اخیر آمریکا را به منصفه ظهور رسانید. (نوشادی، ۱۳۸۹: ۱۲۸)

راهبرد امنیتی آمریکا

حملات ۱۱ سپتامبر موجب گردید تا افزون بر مورد سوال واقع شدن طرح دفاع موشکی و ناکارآمدی آن در قبال حملات تروریستی، علامت سؤالی جدید در ذهن مسئولان کاخ سفید و جامعه آمریکایی ایجاد گردد تا در جست‌وجوی نقطه خلأ که موجب نفوذ تروریسم در آمریکای امن گردید، برآیند. این امر مصادف با ایامی شد که ایالات متحده دوران جنگ سرد را پشت سر گذاشته بود و در امور کشورهای هدف دخالت می‌کرد و سیاست بازدارندگی و مهار دوگانه برخی کشورها را پیگیری می‌نمود و وارد مرحله جدیدی از تعیین سیاست راهبردی خود شده بود. حادثه ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ انگیزه‌ای جدی برای توجه ویژه به امنیت داخلی آمریکا را در میان مسئولان کاخ سفید ایجاد کرد. به سبب این موضوع وزارتی تحت عنوان «وزارت امنیت داخلی» تأسیس گردید که تنها وظیفه آن بررسی و مقابله با چالش‌های امنیتی - نظامی متصور در تمام نقاط جهان بود. به واسطه این نگرش، راهبرد جدیدی تدوین و ارائه گردید که به عنوان راهبرد «حمله پیشگیرانه» مطرح گردید. به موجب این راهبرد، دیگر ایالات متحده در انتظار دریافت ضربه از سوی تروریست‌ها نمانده و با شناخت تهدیدات خود در سراسر جهان - که بیشتر به موازات منافع این کشور واقع شده اند - اقدام به مقابله با آنها می‌نماید. آمریکائیان معتقد به جنگ ۲۱ روزه یا سه هفته‌ای هستند که طی آن بنیاد و ساختارهای اساسی دشمن را هدف قرار داده و با هدف براندازی وارد جنگ قاطع و سریع می‌شوند. به اعتقاد کارشناسان نظامی، توانایی سربازان حداکثر تا سه هفته پاسخگوی نیاز فرماندهان و طراحان عملیاتی است و چنانچه جنگ مدت بیشتری به طول بینجامد، ممکن است نتیجه جنگ تغییر یابد. از این رو باید جنگ را با فشاری افزون و با سرعتی تصورنشدنی به پیش برد، به گونه‌ای که اجازه هر گونه مقاومت و واکنشی از دشمن سلب گردد. جنگ عراق نمونه بارزی از شیوه جدید عملیاتی نیروهای نظامی آمریکا در عرصه رهنامه جدید نظامی این کشور بود. (www.vista.ir)

راهبرد جدید دفاعی آمریکا، ساختار نیروهای آمریکایی را برای سه مأموریت کلی مورد تجدید نظر قرار داد که عبارتند از:

- ۱ - شرکت در دو جنگ منطقه‌ای بزرگ و تقریباً هم زمان
 - ۲ - انجام عملیات پاسداری از صلح و حفظ صلح
 - ۳ - حضور فعال در زمان صلح در مناطقی که در آنها آمریکا دارای منافع حیاتی است
- راهبرد عملیاتی آمریکا**

در عملیات مختلفی که طی سال‌های اخیر توسط ارتش آمریکا اجرا یا رزمایش‌های عمده، از جمله رزمایش چالش هزاره که در سال ۲۰۰۲ به صورت سراسری در آمریکا اجرا شد، اصولی به عنوان مبنا و راهبرد عملیات نظامی ارتش آمریکا معرفی گردید. (www.vista.ir)

سیاست‌های دشمنانه آمریکا علیه ج.ا.ایران

نگرانی‌های اصلی مطرح شده از جانب آمریکا در سه دهه گذشته، درباره سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران را می‌توان در چهار ادعای حمایت ایران از تروریسم و مشارکتش در تروریسم بین‌المللی، مخالفت آن با برقراری صلح بین اعراب و رژیم صهیونیستی، تلاش دولت ایران برای دستیابی به سلاح‌های هسته‌ای و سابقه نقض حقوق بشر در این کشور دسته‌بندی نمود. افزون بر آن، آمریکا در دوره بعد از ۱۱ سپتامبر و در راستای پیگیری سیاست برآمده از مکتب جکسونیسم، بحث دخالت‌ها و اعمال نفوذ ایران در امور داخلی افغانستان و عراق و احتمال همکاری آن با القاعده را نیز به فهرست اتهامات خود علیه ایران اضافه نموده است (کوچکی، ۱۳۹۰: ۲۳).

منافع آمریکا در منطقه خلیج فارس و دریای عمان

بررسی منافع اقتصادی آمریکا

امروزه آمریکا برای دستیابی به منابع بیشتر و تأمین نیازمندی‌های متعدد خود، در مناطقی از جهان حضور می‌یابد که این برخورداری را تضمین نماید. بدون تردید در حال حاضر و با توجه به شرایط پیچیده حاکم بر جهان، منطقه خلیج فارس و دریای عمان بیش از گذشته در رویکرد نظامی آمریکا نقش ایفا می‌نماید. بی‌تردید، دسترسی به نفت خلیج فارس و دریای عمان به منظور تأمین نیاز روبه‌رشد آمریکا و کشورهای غربی و صنعتی در اولویت است (رستمی، ۱۳۷۹: ۴۱).

منافع سیاسی آمریکا در منطقه خلیج فارس و دریای عمان

نفوذ در منطقه و اقتدار حاکمیت آمریکا بر حکومت‌های محلی خلیج فارس، راه‌گشای تأمین هدف‌های سیاسی آمریکاست. پیروزی انقلاب اسلامی منجر به خروج ایران از سلطه آمریکا و شکل

گیری پایگاه ضدآمریکایی جدیدی در منطقه شده که در موازنه راهبردی منطقه و ایجاد تحول در راهبردهای اعمال شده، تأثیر به سزایی داشت (حافظ نیا، ۱۳۸۶: ۱۱۱) زبگینیو برژینسکی، در کتاب راهبرد بزرگ بیان می‌دارد: اساس بنیاد اهداف ژئوپولتیکی آمریکا در خلیج فارس باید همچنان، تعهد نسبت به تضمین امنیت هم پیمانانش و حفاظت از جریان نفت باشد؛ کم هستند کسانی که در مورد قدرت آمریکا در حفظ این تعهد تردید داشته باشند. این ضروری است که تمام کشورها، یک واقعیت راهبردی را درک کنند که آمریکا در نظر دارد در خلیج فارس بماند. امنیت و استقلال کشورهای دوست، خواست ضروری و حیاتی آمریکاست (رستمی، ۱۳۸۲: ۴۰).

منافع نظامی آمریکا در منطقه خلیج فارس و دریای عمان با رویکرد ژئوپولتیکی:

در جنگ‌ها، اساساً حفظ ارتباط واحدهای عملیاتی با عقبه آنها اهمیت ویژه‌ای دارد؛ زیرا قطع ارتباط به معنی روبه‌رو شدن با خطر محاصره و شکست و در نهایت تسلیم است. عقبه نیروهای عمل‌کننده آمریکا در خلیج فارس، در اقیانوس هند قرار دارد و ارتباط آنها با ناوگان هفتم و پایگاه راهبردی دیه‌گوگارسیا در اقیانوس هند، از طریق تنگه هرمز برقرار می‌شود (ملک زاده، ۱۳۸۶: ۱۴۲). برژینسکی درباره اهمیت نظامی منطقه خلیج فارس برای آمریکا، اذعان می‌دارد: اگرما برلین را از دست بدهیم، با هزینه‌های بیشتر قادر به حفظ اروپا خواهیم بود؛ ولی اگر اوضاع در خلیج فارس وخیم شود، پیامدهای آن چنان جدی خواهد بود که مانع ایجاد خطوط دفاعی قابل تحمل در بقیه مناطق خواهد شد (رستمی، ۱۳۷۹: ۴۰).

بررسی نقش مراکز نظریه‌پردازی در اعمال تهدیدات نرم و سخت آمریکا علیه ج.ا.ا.:

مؤسسه‌های مطالعات راهبردی نقش تعیین‌کننده‌ای در سیاست گذاری امنیت ملی آمریکا ایفا می‌کنند. هر یک از این مؤسسات، دارای مسئولیت ویژه‌ای در ارتباط با موضوع‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، نظامی و امنیت ملی هستند. طی سال‌های دهه ۱۹۶۰ به بعد، نقش مراکز مطالعاتی به عنوان گروه‌های تصمیم‌ساز در سیاست امنیت ملی آمریکا، افزایش یافته است. از جمله مراکز نظریه‌پردازی می‌توان به مؤسسه اینترپرایز، انستیتو جیمزبیکر، مؤسسه بروکینگز، بنیاد کارنگی، مرکز کارتر، بنیاد هریتیج و مؤسسه رند، اشاره نمود (نامه دفاع ۱۳۸۹: ۹).

کارنامه مداخلات نظامی آمریکا در جهان

ارتش ایالات متحده سال‌هاست که در نقاط مختلف دنیا مداخله می‌نماید. در سال ۱۸۹۸ میلادی، این ارتش کشورهای فیلیپین، کوبا و پورتوریکو را از اسپانیا بازستاند و در فاصله سال‌های ۱۹۱۷ تا ۱۹۱۸ میلادی و هم‌زمان با برپایی جنگ جهانی اول، ارتش آمریکا بارها برای مداخله نظامی

رهسپار آب‌های نیکاراگوئه، هندوراس، پاناما، هائیتی و جمهوری دومینیکن شد. از سوی دیگر، جرقه مداخله نظامی آمریکا در جنگ جهانی دوم (۱۹۴۱-۱۹۴۵) با حمله غافلگیر کننده به بندر پرل هاربر، نواخته شد. در جنگ کره نیز (۱۹۵۰-۱۹۵۳) نیروهای نظامی ایالات متحده با قتل عام وحشیانه آوارگان غیرنظامی، با این بهانه که ممکن است افرادی نفوذی در میان آن‌ها باشند، کارنامه سیاهی از خود به جای گذاشتند. اوایل دهه ۶۰ میلادی نیز آمریکا دوباره نقش مداخله‌گر خود را در دوره پیش از جنگ جهانی دوم و در منطقه کارائیب از سر گرفت. هرچند در ماجرای خلیج خوک‌ها با شکست بدرقه شدند، اما در جریان برگزاری انتخابات جمهوری دومینیکن در سال ۱۹۶۵ میلادی، ارتش آمریکا با اشغال سواحل این کشور و بمباران مناطق و شهرهای این جمهوری، دیگر بار دست به مداخله نظامی در این منطقه زد. جنگ ایالات متحده در اندونزی (۱۹۶۰-۱۹۷۵ میلادی)، نیروهای نظامی این کشور را در برابر دولت ویتنام شمالی قرار داد و شورشیان کمونیست جهت شکست دولت‌های دیکتاتور آمریکائی که در ویتنام جنوبی، لائوس و کامبوج بر سر کار آمده بودند، وارد عمل شدند. همچنین نیروهای آمریکایی در سال ۱۹۸۳ میلادی، جزیره مستقل «گرانادا» را اشغال نمودند تا یک دولت نظامی دست‌نشانده را بر سر کار بیاورند. در سال ۱۹۸۰ میلادی نیز ایالات متحده به دنبال انقلاب اسلامی در ایران که علیه یک دیکتاتوری طرفدار آمریکا (رژیم پهلوی) صورت گرفت، نیروهای خود را به غرب آسیا گسیل داشتند. پس از اشغال لبنان از سوی ارتش رژیم صهیونیستی در سال ۱۹۸۲ میلادی نیز نیروی دریایی ایالات متحده به عنوان نیروهای حافظ صلح به کار گرفته شدند؛ اما آنان با حمایت از دولت مسیحی طرفدار رژیم صهیونیستی که در لبنان به قدرت رسیده بود، علیه نیروهای مسلمان جبهه‌گیری کردند و ناوهای آمریکایی حملات زیادی را علیه روستاهای غیرنظامی مسلمان انجام دادند. در سال ۱۹۸۶ میلادی، ایالات متحده با بمباران کشور لیبی که به دست داشتن در یک بمب‌گذاری تروریستی متهم شده بود، فضای غرب آسیا را با چالش روبرو کرد. به علاوه، نیروی دریایی ایالات متحده با دخالت در جنگ ایران و عراق، طی سال‌های ۱۹۸۷ و ۱۹۸۸ میلادی و با حمله به کشتی‌های ایرانی و انهدام یک هواپیمای مسافربری غیرنظامی ایرانی، به فعالیت‌های فرامرزی نظامی خویش استمرار بخشید. چندی بعد و در سال ۱۹۸۹ میلادی، نیروهای ایالات متحده، خاک پاناما را به تصرف خویش درآوردند تا دولت ملی‌گرای مانوئل نوریگا را سرنگون نمایند. یک سال بعد و به دنبال اشغال نظامی کویت توسط ارتش عراق، ارتش ایالات متحده برای سرکوب متحد سابق صدام حسین وارد عمل شد. در دهه ۹۰ میلادی، ارتش ایالات متحده

در عملیات‌هایی با عنوان «مداخلات انسان‌دوستانه» که ادعا می‌شود با هدف تأمین امنیت غیرنظامیان مناطق مختلف دنیا صورت گرفته است، شرکت نمود. شاخص‌ترین عملیاتی که با این عنوان صورت گرفت، اشغال نظامی کشور آفریقای سوماتالی بود که موجب بروز قحطی و جنگ داخلی گسترده‌ای در این کشور فقیر گردید. یکی دیگر از «مداخله‌های نظامی انسان‌دوستانه» دولت آمریکا، در منطقه بالکان و پس از فروپاشی دولت فدرال چند نژادی یوگسلاوی روی داد. در سال ۱۹۹۹ میلادی نیز ایالات متحده با بمباران صربستان، که با هدف تحت فشار قراردادن رئیس‌جمهور این کشور اسلودان میلوشویچ، برای خروج نیروهای این کشور از استان آلبانیایی تبار کوزوو صورت گرفت، به مداخله‌های نظامی خود در خاک اروپا تداوم بخشید. در سال ۲۰۰۰ میلادی و پس از حمله آمریکا به مواضع بن لادن در افغانستان، نیروهای تحت فرماندهی وی در عملیاتی مقابله به مثل، به یک ناو آمریکایی در سواحل یمن حمله کردند. به دنبال حملات تروریستی سال ۲۰۰۱ میلادی علیه منافع ایالات متحده، ارتش آمریکا مناطقی را در خاک افغانستان بمباران نمود و تلاش کرد تا به سایر مناطقی نیز که ادعا می‌نمود تروریست‌ها در آن آموزش می‌بینند - نظیر سودان و عراق - حمله ببرد (www.iranacademic.com).

رزم‌نامه‌های نظامی آمریکا علیه ایران

از مهم‌ترین علتی که می‌توان برای تهدید نظامی آمریکا علیه ایران برشمرد، ناهماهنگی ایران با سیاست‌ها و منافع منطقه‌ای (و جهانی) آمریکا است. این ناهماهنگی به خوبی در «طرح خاورمیانه بزرگ» به چشم می‌خورد؛ اما دلایل عمده‌ای که آمریکایی‌ها برای حمله نظامی به ایران معرفی می‌کنند، عبارتند از:

الف- ادعای واهی، مبنی بر تلاش ایران برای دستیابی به تسلیحات کشتار جمعی (به ویژه جنگ افزارهای هسته‌ای)

ب- ادعای رعایت نکردن حقوق بشر و اعطای آزادی‌های مدنی به مردم

پ- ادعای حمایت از گروه‌های تروریستی

ت- ادعای دخالت در امور دیگر کشورها (مثلاً عراق، افغانستان، صلح فلسطین و ...)

اما دلیل عمده‌ای که می‌تواند باعث بروز حمله نظامی آمریکا گردد، ادعای توسعه تسلیحات کشتار جمعی و لزوم رفع تهدید بر اساس سیاست «اقدام (یا حمله) پیش‌دستانه» است. (چون آمریکا با همین دلیل هم به عراق حمله کرد).

فرهنگ نظامی ارتش آمریکا (که مبتنی بر مفهوم ناپلئونی جنگ است)، فقط مایل به انجام جنگ‌هایی

است که به طور سریع و مشخص به نتیجه برسد. از این رو، ترجیح می‌دهد وارد آن نشود و یا راه‌های دیگر را بیازماید یا اینکه صبر کند تا شرایط مهیا شود. گفتنی است؛ تعداد تلفات انسانی نیز یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر تصمیمات و اقدامات نظامی آمریکا است. اگر احتمال داشته باشد که آمریکا بیش از تعداد معقول و اندکی کشته داشته باشد، وارد آن درگیری نخواهد شد. اما الگوی تهاجمی نوین آمریکا که به کمک «انقلاب در امور نظامی» و بهره‌مندی از پیشرفته‌ترین سامانه‌ها و فناوری‌ها میسر گردیده است، معمولاً این گونه محدودیت‌ها را بی‌اثر می‌سازد. اما دغدغه‌ای که می‌تواند موجب نگرانی آمریکا شود، احتمال بروز یک جنگ ناهمگون علیه مردم آمریکا یا منافع این کشور در سرتاسر جهان است؛ یعنی اگر آمریکائیان احساس کنند که با یک قدرت ناهمگون خلاق و پیش‌بینی‌ناپذیر روبه‌روابط هستند، ترجیح می‌دهند وارد درگیری نظامی نشوند.

به هر تقدیر بر اساس شرایط و دیدگاه‌های صاحب‌نظران امور نظامی، هفت رزم‌نامه نظامی مهم که برای حمله آمریکا به ایران متصور است:

عملیات اطلاعاتی پنهان (۲) محاصره نظامی ایران (به ویژه از طریق دریا) (۳) انجام حملات دقیق و مؤثر (۴) یورش همه‌جانبه و اشغال (۵) هلی‌برد نیرو به داخل خاک ایران به منظور انتقال دستگاه‌های حساس نیروگاه‌ها و مراکز غنی‌سازی اورانیوم و انتقال آنها به همراه تمام مواد رادیواکتیو به خارج از ایران (۶) تهاجم به اهدافی فراتر از مراکز هسته‌ای ایران (۷) اتخاذ راهبرد شوک و بهت علیه ج.ا.ا. (aftabnews.ir)

صورت‌های اعمال تهدیدات نظامی ناهمگون آمریکا علیه ج.ا.ا.:

برای بررسی چگونگی عملیات آمریکا علیه ج.ا.ا.، ابتدا به طور خلاصه ابعاد احتمالی این عملیات در صورت‌های مختلف هوایی، دریایی، زمینی بررسی می‌گردد پیش‌بینی می‌شود، عملیات یادشده در قالب تهاجم موازی به هر سه سطح راهبردی - عملیاتی و تاکتیکی یا به صورت مرحله‌ای انجام‌شده و در هر مرحله‌ای، اهدافی خاص مورد حمله قرار گیرند که نقاط احتمالی تهدید در هر مرحله مشخص خواهد گردید (کوچکی، ۱۳۸۲: ۱۲۶).

بعد دریایی تهدیدات نظامی آمریکا

کسب برتری دریایی در منطقه با به کارگیری سامانه جنگ‌های الکترونیک، به منظور ایجاد اختلال در مدارهای ارتباطی و دستگاه‌های الکترونیکی
انهدام واحدهای شناور سطحی و زیرسطحی ج.ا.ا.
حمله و انهدام پایگاه‌های دریایی، اطلاعاتی و موشکی ج.ا.ا. با استفاده از ناوهای حامل موشک‌های تاماهاوک و سپس بمباران سواحل و جزایر

فلج نمودن اقتصاد ج.ا.ا، جلوگیری از انجام صادرات نفت و ورود هرگونه کالایی به مقصد ج.ا.ا، پشتیبانی از عملیات هوایی و زمینی خود و کشورهای هم‌پیمان، انجام احتمالی عملیات آبی خاکی و اشغال جزایر و سواحل، قدرت‌نمایی در دریا، تضعیف ج.ا.ا. و تحت تأثیر قراردادن حکومت‌های منطقه، آمریکا با توجه به تجارب گذشته و آگاهی از قابلیت‌ها و توانمندی‌های ج.ا.ا. از جمله، زیرسطحی‌ها، توان موشکی، نیروهای غیرکلاسیک مردمی، نیروهای عملیات ویژه و نیز ناوگان غیرنظامی و همچنین آگاهی از روحیه شهادت‌طلبی کارکنان دریایی ج.ا.ا. به احتمال بسیار زیاد، در مرحله اول انجام عملیات مستقیم، به هیچ‌وجه به خلیج فارس وارد نگردیده و عملیات خود را از دریای عمان و دریای عرب انجام خواهد داد و حداکثر تا عرض ۲۶ درجه نیروهای خود را گسترش می‌دهد (همان: ۹۸).

بعد هوایی تهدیدات نظامی آمریکا

باتوجه به پیشینه عملیات نظامی آمریکا در درگیری‌های سه دهه اخیر، مقدرات هوایی احتمالی آمریکا در عملیات علیه ایران به شرح زیر خواهد بود:

استقرار اسکادران‌های F111 و F117 در بحرین

استقرار تعداد قابل توجهی از هواپیماهای B2 و B52 در پایگاه اینجریلیک ترکیه یا دیه‌گوگاریا

استقرار اسکادران‌های F16 یا F18 در پایگاه‌های بحرین و امارات

استقرار اسکادران‌های بالگرد ضد سطحی LAMPS در نوار ساحلی جنوبی خلیج فارس

به‌کارگیری هواپیماهای جاسوسی و جنگال از انواع مختلف از جمله آواکس

استفاده از ماهواره‌های جاسوسی برای دریافت اطلاعات و کمک به کنترل عملیات

استفاده از موشک‌های کروز به ویژه تام هاوک

اولین هدف آمریکا در این عملیات، کسب برتری مطلق هوایی بوده و اهداف بعدی حمله‌های هوایی این کشور به اهداف نظامی و اقتصادی و پشتیبانی خواهد بود (جمالی، ۱۳۸۷: ۱۱۰).

بعد زمینی تهدیدات نظامی آمریکا

انجام عملیات مستقیم زمینی آمریکا، فقط به صورت محدود در عملیات آبی - خاکی احتمالی و اشغال جزایر سه‌گانه یا بخش کوچکی از نوار ساحلی برای عملیات خاص محتمل است و احتمالاً آمریکا خود را درگیر یک جنگ زمینی با ج.ا.ا. نخواهد نمود. در صورت انجام عملیات زمینی، حداکثر استعدادی که آمریکا به کار خواهد گرفت. یک تا دو گردان و در نهایت یک تیپ نیروی

مخصوص و تفنگدار دریایی خواهد بود (همان: ۱۱۱).

مناطق مورد تهدید از سوی آمریکا

آمریکا در حملات خود مناطق و اهداف مختلفی را مدنظر قرار داده و پیش‌بینی می‌شود، این حملات به صورت هم‌زمان، به هرسه سطح راهبردی، عملیاتی تاکتیکی و یا به گونه‌ی مرحله‌ای و در هر مرحله اهداف خاصی مورد نظر قرار گیرد.

اهداف نظامی مستقر در جنوب کشور

منطقه یکم دریایی بندرعباس ارتش و سپاه، منطقه دوم دریایی بوشهر ارتش و سپاه، منطقه سوم دریایی چابهار، پایگاه نهم شکاری بندرعباس، پایگاه ششم شکاری بوشهر، پایگاه دهم شکاری چابهار، پایگاه بندر مسن سپاه، پایگاه دریایی خارک، پایگاه دریایی بندر امام، پایگاه دریایی خرمشهر، پایگاه هوایی امیدیه، پایگاه هوایی دزفول، جزیره ابوموسی، جزیره تنب‌بزرگ، جزیره تنب کوچک، جزیره فارسی، جزیره سیری، تأسیسات بندری، بخش نظامی جزیره قشم، تأسیسات بندری سایت بندرعباس، سایت بوشهر، سایت جاسک، سایت چابهار و سایت عسلویه (جمعی از خبرگان دریایی، ۱۳۸۰: ۱۰۴).

اهداف غیر نظامی مستقر در جنوب کشور

کلیه تأسیسات هسته‌ای، نیروگاه و خطوط انتقال نیرو در بندرعباس، نیروگاه و خطوط انتقال نیرو در بوشهر، فرودگاه‌های بندرعباس، بوشهر، قشم، سیری، لاوان، پالایشگاه بندرعباس، اسکله‌ها و بندر شهید رجایی و باهنر بندرعباس و بندر بوشهر، کشتی‌سازی خلیج فارس، کشتی‌سازی صدرا، اسکله و تأسیسات جزیره خارک، مراکز مخابراتی اصلی در کناره خلیج فارس و دریای عمان، راه‌آهن و پل‌های ارتباطی اصلی بندرعباس، اسکله و تأسیسات بندر امام، فرودگاه آبادان، پالایشگاه آبادان، کلیه سکوها نفت و پتروشیمی بندر امام، پالایشگاه گاز کنگان، راه‌آهن بندر امام، راه‌آهن خرمشهر و پایانه‌های نفتی بحر گانسر (همان: ۱۰۵).

اهداف نظامی مستقر در سطح کل کشور

کلیه پایگاه‌های هوایی، پادگان‌های نیروی زمینی، سایت‌های موشکی، سایت‌های پدافند هوایی، زاغه‌های اصلی مهمات، ستادهای ارتش، سپاه و بسیج، ستادهای نیروهای سه گانه ارتش و سپاه، کلیه سایت‌های شنود و جمع‌آوری اخبار نظامی در اقصی نقاط کشور (جمالی، ۱۳۸۷: ۱۱۱).

تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های تحقیق

هدف از این فصل، تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده مطابق با روش تحقیق تعریف شده در فصل سوم است. به همین منظور داده‌های اختصاصی که از طریق گویه‌های پرسشنامه به دست

آمده است، بررسی می‌گردد.

داده‌ها با کمک نرم افزار Excel تجزیه و تحلیل شده و جمع گزینه‌های انتخابی به شرح جدول زیر استخراج گردید. (تعداد کسانی که هر یک از گزینه‌های خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم را انتخاب کرده بودند، تعیین گردیدند) در این جدول کسانی که برخی گویه‌های پرسش‌نامه را بدون پاسخ رها کرده بودند نیز در نظر گرفته شد.

ردیف	گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	جمع پاسخ دهندگان	بدون پاسخ	جمع
۱	فناوری ابرطیفی آمریکا	۲۹	۲۸	۹	۲	۰	۶۸	۱	۶۹
۲	هواپیماهای جاسوسی بدون خلبان	۲۵	۳۴	۶	۴	۰	۶۹	۰	۶۹
۳	موشک‌های کروژ و بمب‌های هوشمند	۲۴	۲۳	۱۵	۲	۱	۶۵	۴	۶۹
۴	هواپیماهای راهبردی	۲۴	۳۰	۸	۱	۲	۶۵	۴	۶۹
۵	ناوهای هواپیمابر و زیر دریایی‌های هسته‌ای	۲۴	۳۳	۹	۳	۱	۶۸	۱	۶۹
۶	هواپیماهای شناسایی و رادارهای پرنده	۲۱	۳۳	۹	۳	۱	۶۷	۲	۶۹
۷	سامانه‌های یابنده و هشدار دهنده نظامی آمریکا	۲۲	۲۵	۱۷	۱	۱	۶۶	۳	۶۹
۸	رهنامه جنگ شبکه‌محور آمریکا	۲۳	۲۴	۱۸	۲	۰	۶۷	۲	۶۹
۹	چشم انداز ۲۰۲۰ ارتش آمریکا	۹	۱۷	۳۰	۵	۱	۶۲	۷	۶۹
۱۰	سیاست دشمنانه آمریکا طی سه دهه اخیر	۹	۲۵	۳۰	۲	۱	۶۷	۲	۶۹
۱۱	رویکردهای عملیاتی ارتش آمریکا در جنگ‌های اخیر	۸	۲۰	۳۱	۵	۲	۶۶	۳	۶۹
۱۲	اندیشه‌ها و مراکز آینده پژوهی آمریکا	۱۶	۲۹	۱۷	۶	۰	۶۸	۱	۶۹
۱۳	توان ناهمگون نیروی هوایی آمریکا	۱۳	۳۳	۱۶	۳	۱	۶۶	۳	۶۹
۱۴	بهره‌مندی آمریکا از پایگاه‌های نظامی در کشورهای منطقه	۳۰	۲۱	۱۳	۲	۱	۶۷	۲	۶۹

ردیف	گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	جمع پاسخ دهندگان	بدون پاسخ	جمع
۱۵	توانمندی ارتش آمریکا در پردازش و واپایش اطلاعات	۱۸	۳۵	۱۱	۳	۱	۶۸	۱	۶۹
۱۶	توانمندی ارتش آمریکا در به کارگیری سلاح‌های هوشمند	۲۵	۲۹	۱۲	۱	۱	۶۸	۱	۶۹
۱۷	استقرار ناوگان دریایی آمریکا در اقیانوس هند، دریای عمان و خلیج فارس	۲۵	۲۶	۱۳	۴	۰	۶۸	۱	۶۹
۱۸	اجرای عملیات اطلاعاتی مخفی توسط آمریکا	۱۵	۳۹	۱۰	۳	۰	۶۷	۲	۶۹
۱۹	محاصره نظامی ایران، به ویژه از طریق دریا توسط آمریکا	۱۱	۳۲	۲۰	۳	۱	۶۷	۲	۶۹
۲۰	تهاجم نظامی آمریکا علیه سامانه‌های رهبری و ارتباطات در ج.ا.ا.	۲۲	۲۵	۱۴	۵	۱	۶۷	۲	۶۹
۲۱	تهاجم نظامی آمریکا علیه نیروهای غیرنظامی	۸	۲۲	۲۲	۱۳	۳	۶۸	۱	۶۹
۲۲	تهاجم آمریکا علیه مراکز هسته‌ای ج.ا.ا.	۲۱	۲۷	۱۶	۳	۱	۶۸	۱	۶۹
۲۳	تهاجم نظامی آمریکا علیه کلیه مراکز حساس نظامی و غیرنظامی ج.ا.ا.	۳۰	۱۶	۱۸	۳	۱	۶۸	۱	۶۹
۲۴	رویکرد تأثیرمحور توسط ارتش آمریکا	۲۲	۳۲	۱۱	۳	۱	۶۹	۰	۶۹
۲۵	به کارگیری گروه‌ها و سازمان‌های معاند ج.ا.ا.	۲۴	۲۱	۱۹	۵	۰	۶۹	۰	۶۹
۲۶	اجرای تهاجم موازی در سه سطح راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی	۱۷	۳۱	۲۰	۱	۰	۶۹	۰	۶۹
۲۷	مشارکت رژیم صهیونیستی در تهاجم نظامی علیه ج.ا.ا.	۲۳	۲۶	۱۷	۰	۲	۶۸	۱	۶۹

جدول (۹)

در ادامه گویه‌ها از طریق شیوه‌های آماری کای دو (K^2) و آزمون T مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. در این راستا تک تک پرسش‌های مربوط به پرسش‌نامه توزیعی بین نخبگان به شرح زیر از طریق آزمون آماری کای دو (K^2) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت تا معلوم شود آیا نظرات آنان دارای تفاوت معنی‌دار بوده یا عکس آن پاسخ‌ها به صورت اتفاقی و از روی شانس داده شده و طبقات پنجگانه پاسخ از نظر پرسش‌شوندگان دارای تفاوت معنی‌دار نبوده و در نتیجه داده‌های تحقیق قابل استفاده نیستند. نتایج این بررسی‌ها نشان داد که همه پاسخ‌ها دارای تفاوت معنی‌دار بوده و از روی شانس به سؤالات پاسخ داده نشده، بنابراین پاسخ‌ها متقن بوده و می‌توانند مورد استناد قرار گیرند. در ادامه و به عنوان نمونه چگونگی نتایج آزمون سؤال شماره یک ارائه گردیده است:

سؤال ۱: در این پرسش درباره فناوری ابر طیفی آمریکا سؤال شده است که پاسخ‌های داده شده در جدول زیر خلاصه گردیده است:

سؤال 1

H0: $\mu = 3$
 H1: $\mu \neq 3$
 آزمون Z

	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
x	1	2	3	4	5	
f	0	2	9	28	29	68
x. f	0	4	27	112	145	288
x- μ	-3. 235294	-2. 23529412	-1. 2353	-0. 24	0. 764705882	
(x- μ) ²	10. 46713	4. 996539792	1. 526	0. 055	0. 584775087	17. 63
f.(x- μ) ²	0	9. 993079585	13. 734	1. 55	16. 95847751	42. 235

Max f	تعداد (n)	میانگین	انحراف معیار (σ)	α	Z $\alpha/2$	ضریب چولگی J1	E	μ min	μ Max
29	68	4. 235294	0. 788103589	0. 05	1. 96	-31. 42316091	0. 0003	4. 235	4. 2356

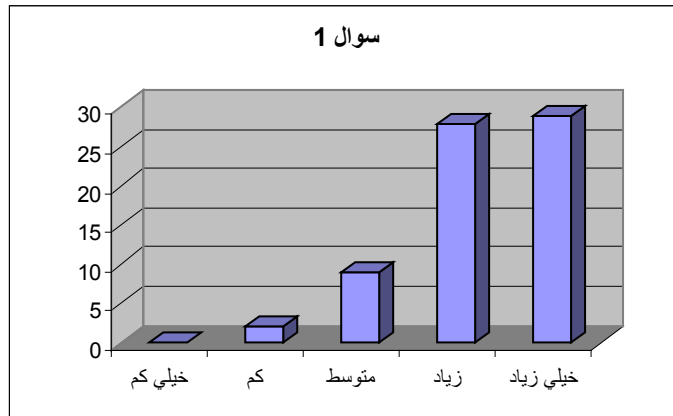
نتیجه: با توجه به اینکه μ در بازه فوق قرار ندارد، از این رو فرض صفر رد می‌شود.

آزمون Chi 2

n =	68	$\alpha = 0. 05$	Chi 2 =	9. 45
v =	4		X2	57. 735

نتیجه: با توجه به اینکه مقدار کای دو به دست آمده از مقدار بحرانی آن بیشتر است، فرض صفر رد می‌شود.

در این سؤال نتیجه هر دو آزمون کای دو و T و نیز شاخص های گرایش به مرکز و ضریب چولگی نشان می دهند که فناوری ابر طیفی آمریکا می تواند تهدید نظامی آمریکا در سال های آینده علیه ج.ا.ا. باشد.

رتبه بندی مهم ترین تهدیدات نظامی آمریکا در سال های آینده علیه ج.ا.ا.

با توجه به نتایج مستخرج از پرسش نامه ها و پذیرش همه سؤالات پرسشنامه، و با در نظر گرفتن تعداد پاسخ های داده شده به هر یک از گزینه، و ارزش در نظر گرفته شده برای هر گویه و پس از محاسبه جمع امتیازات هر گویه جدول زیر به دست آمد:

ردیف	گویه	جمع امتیاز	میانگین
۱	فناوری ابر طیفی آمریکا	۲۸۸	۴.۲۴
۲	هواپیماهای جاسوسی بدون خلبان	۲۸۷	۴.۱۶
۳	موشک های کروز و بمب های هوشمند	۲۶۲	۴.۰۳
۴	هواپیماهای راهبردی	۲۶۸	۴.۱۲
۵	ناوهای هواپیمابر و زیر دریایی های هسته ای	۲۷۶	۴.۰۶

۴.۰۴	۲۷۱	هوایماهای شناسایی و رادارهای پرنده	۶
۴.۰۰	۲۶۴	سامانه های یابنده و هشدار دهنده نظامی آمریکا	۷
۴.۰۱	۲۶۹	رهنامه جنگ شبکه محور آمریکا	۸
۳.۴۵	۲۱۴	چشم انداز ۲۰۲۰ ارتش آمریکا	۹
۳.۵۸	۲۴۰	سیاست دشمنانه آمریکا طی سه دهه اخیر	۱۰
۳.۴۱	۲۲۵	رویکردهای عملیاتی ارتش آمریکا در جنگ های اخیر	۱۱
۳.۸۱	۲۵۹	اندیشگاه ها و مراکز آینده پژوهی آمریکا	۱۲
۳.۸۲	۲۵۲	توان ناهمگون نیروی هوایی آمریکا	۱۳
۴.۱۵	۲۷۸	بهره مندی آمریکا از پایگاه های نظامی در کشورهای منطقه	۱۴
۳.۹۷	۲۷۰	توانمندی ارتش آمریکا در پردازش و کنترل اطلاعات	۱۵
۴.۱۲	۲۸۰	توانمندی ارتش آمریکا در به کارگیری سلاح های هوشمند	۱۶
۴.۰۶	۲۷۶	استقرار ناوگان دریایی آمریکا در اقیانوس هند، دریای عمان و خلیج فارس	۱۷
۳.۹۹	۲۶۷	اجرای عملیات اطلاعاتی پنهان توسط آمریکا	۱۸
۳.۷۳	۲۵۰	محاصره نظامی ایران، به ویژه از طریق دریا توسط آمریکا	۱۹
۳.۹۳	۲۶۳	تهاجم نظامی آمریکا علیه سامانه های رهبری و ارتباطات در ج.ا.ا.	۲۰
۳.۲۸	۲۲۳	تهاجم نظامی آمریکا علیه نیروهای غیرنظامی	۲۱
۳.۹۴	۲۶۸	تهاجم آمریکا علیه مراکز هسته ای ج.ا.ا.	۲۲
۴.۰۴	۲۷۵	تهاجم نظامی آمریکا علیه کلیه مراکز حساس نظامی و غیرنظامی ج.ا.ا.	۲۳
۴.۰۳	۲۷۸	رویکرد تأثیر محور توسط ارتش آمریکا	۲۴
۳.۹۳	۲۷۱	به کارگیری گروه ها و سازمان های معاند ج.ا.ا.	۲۵
۳.۹۳	۲۷۱	اجرای تهاجم موازی در سه سطح راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی	۲۶
۴.۰۰	۲۷۲	مشارکت رژیم صهیونیستی در تهاجم نظامی علیه ج.ا.ا.	۲۷

این جدول شدت تهدیدات نظامی آمریکا علیه ج.ا.ا. را در سال های آینده نشان می دهد، لیکن

برای رتبه بندی این تهدیدات، جدول یادشده بر اساس ستون میانگین ها از زیاد به کم مرتب شد که حاصل آن در جدول زیر نشان داده شده است:

ردیف	گویه	جمع امتیاز	میانگین
۱	فناوری ابر طیفی آمریکا	۲۸۸	۴.۲۴
۲	هواپیماهای جاسوسی بدون خلبان	۲۸۷	۴.۱۶
۳	بهره مندی آمریکا از پایگاه های نظامی در کشورهای منطقه	۲۷۸	۴.۱۵
۴	هواپیماهای راهبردی	۲۶۸	۴.۱۲
۵	توانمندی ارتش آمریکا در به کارگیری سلاح های هوشمند	۲۸۰	۴.۱۲
۶	ناوهای هواپیما بر و زیر دریایی های هسته ای	۲۷۶	۴.۰۶
۷	استقرار ناوگان دریایی آمریکا در اقیانوس هند، دریای عمان و خلیج فارس	۲۷۶	۴.۰۶
۸	هواپیماهای شناسایی و رادارهای پرنده	۲۷۱	۴.۰۴
۹	تهاجم نظامی آمریکا علیه کلیه مراکز حساس نظامی و غیر نظامی ج.ا.ا.	۲۷۵	۴.۰۴
۱۰	موشک های کروز و بمب های هوشمند	۲۶۲	۴.۰۳
۱۱	رویکرد تاثیر محور توسط ارتش آمریکا	۲۷۸	۴.۰۳
۱۲	ره نامه جنگ شبکه محور آمریکا	۲۶۹	۴.۰۱
۱۳	سامانه های یابنده و هشدار دهنده نظامی آمریکا	۲۶۴	۴.۰۰
۱۴	مشارکت رژیم صهیونیستی در تهاجم نظامی علیه ج.ا.ا.	۲۷۲	۴.۰۰
۱۵	اجرای عملیات اطلاعاتی پنهان توسط آمریکا	۲۶۷	۳.۹۹
۱۶	توانمندی ارتش آمریکا در پردازش و کنترل اطلاعات	۲۷۰	۳.۹۷
۱۷	تهاجم آمریکا علیه مراکز هسته ای ج.ا.ا.	۲۶۸	۳.۹۴
۱۸	تهاجم نظامی آمریکا علیه سامانه های رهبری و ارتباطات در ج.ا.ا.	۲۶۳	۳.۹۳
۱۹	به کارگیری گروه ها و سازمان های معاند ج.ا.ا.	۲۷۱	۳.۹۳

۲۰	اجرای تهاجم موازی در سه سطح راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی	۲۷۱	۳. ۹۳
۲۱	توان ناهمگون نیروی هوایی آمریکا	۲۵۲	۳. ۸۲
۲۲	اندیشگاه‌ها و مراکز آینده‌پژوهی آمریکا	۲۵۹	۳. ۸۱
۲۳	محاصره نظامی ایران به ویژه از طریق دریا توسط آمریکا	۲۵۰	۳. ۷۳
۲۴	سیاست دشمنانه آمریکا طی سه دهه اخیر	۲۴۰	۳. ۵۸
۲۵	چشم‌انداز ۲۰۲۰ ارتش آمریکا	۲۱۴	۳. ۴۵
۲۶	رویکردهای عملیاتی ارتش آمریکا در جنگ‌های اخیر	۲۲۵	۳. ۴۱
۲۷	تهاجم نظامی آمریکا علیه نیروهای غیرنظامی	۲۲۳	۳. ۲۸

بر اساس این جدول و در پاسخ به سؤالات تحقیق، مهم‌ترین تهدیدات و توانایی‌های نظامی آمریکا برای مقابله با ج.ا.ا. در آینده عبارتند از: (۱۰ تهدید نخست جدول)

فناوری ابر طیفی آمریکا
هوایماهای جاسوسی بدون خلبان
بهره‌مندی آمریکا از پایگاه‌های نظامی در کشورهای منطقه
هوایماهای راهبردی
توانمندی ارتش آمریکا در به کارگیری سلاح‌های هوشمند
ناوهای هوایما بر و زیر دریایی‌های هسته‌ای
استقرار ناوگان دریایی آمریکا در اقیانوس هند، دریای عمان و خلیج فارس
هوایماهای شناسایی و رادارهای پرنده
تهاجم نظامی آمریکا علیه کلیه مراکز حساس نظامی و غیر نظامی ج.ا.ا.
موشک‌های کروز و بمب‌های هوشمند

از این رو ضرورت دارد که ج.ا.ا. متناسب با این تهدیدات از هم‌اکنون برای مقابله با آنها چاره‌اندیشی نماید.

نتیجه گیری

در این تحقیق، با بهره گیری از نتایج مطالعات نظری و بررسی پیشینه و سوابق اعم از پایان نامه ها، پروژه ها، مقالات علمی معتبر در حوزه آینده پژوهی تهدیدات نظامی و همچنین مذاکره با تعدادی از نخبگان و خبرگان صاحب نظر در حوزه آینده پژوهی و نیز تنظیم پرسشنامه ای منطبق بر سؤال تحقیق و چارچوب مفهومی و در نهایت نظرخواهی از نمونه های آماری و تجزیه و تحلیل یافته های آن، گام های عملی لازم طی شد.

گفتنی است، هر یک از متغیرهای یاد شده، بیانگر مجموعه ای از عوامل مؤثر در تهدیدات نظامی احتمالی آمریکا علیه ج.ا.ا. است که در زیر به آنها اشاره شده است:

توان اجرای عملیات شناسایی و اطلاعاتی در بردارنده عواملی همچون؛ فناوری ابرطیفی آمریکا (تصویربرداری فعال) هواپیماهای شناسایی و رادارهای پرنده، توانمندی ارتش آمریکا در پردازش و واپایش اطلاعات سامانه های یابنده و هشداردهنده نظامی آمریکا و اجرای عملیات اطلاعاتی مخفی توسط آمریکا است.

توان ناهمگون هوایی-دریایی در بردارنده عواملی همچون؛ هواپیماهای جاسوسی بدون خلبان، موشک های کروز و بمب های هوشمند، هواپیماهای راهبردی (F117, F35, F16, f15, F22, 2A-B)،

رویکردهای عملیاتی در بردارنده عواملی همچون؛ محاصره نظامی ایران (به ویژه از دریا) توسط آمریکا، تهاجم نظامی آمریکا علیه سامانه رهبری و ارتباطات ج.ا.ا.، تهاجم نظامی آمریکا علیه نیروهای غیرنظامی، تهاجم آمریکا علیه مراکز هسته ای ج.ا.ا.، تهاجم نظامی آمریکا علیه کلیه مراکز حساس نظامی و غیرنظامی ج.ا.ا.، رویکرد تأثیرمحوری (حمله به مراکز ثقل) توسط ارتش آمریکا، اجرای تهاجم موازی در سه سطح راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی، توانمندی ارتش آمریکا در به کارگیری سلاح های هوشمند، رویکردهای عملیاتی ارتش آمریکا در جنگ های اخیر، بهره مندی آمریکا از پایگاه های نظامی در کشورهای منطقه، استقرار ناوگان دریایی آمریکا در اقیانوس هند، دریای عمان و خلیج فارس است.

رهنامه و سیاست ها نیز در بردارنده عواملی همچون؛ رهنامه جنگ شبکه محور آمریکا، چشم انداز ۲۰۲۰ ارتش آمریکا، سیاست دشمنانه آمریکا در سه دهه اخیر با ج.ا.ا.، اندیشگاه ها و مراکز آینده پژوهی آمریکا، به کارگیری گروه ها و سازمان های معاند ج.ا.ا. است.

با توجه به رتبه بندی میانگین متغیرهای یاد شده؛ باید با توجه به توان ناهمگون هوایی-دریایی،

رویکردهای عملیاتی و رهنامه و سیاست‌ها در رزم‌نامه‌پردازی‌های آینده با نگاهی عمیق به توان اجرای عملیات اطلاعات و شناسایی ارتش آمریکا به عنوان متغیر برجسته در تهدیدات نظامی این کشور علیه ج.ا.ا. دست به رصد موشکافانه این بعد از توانمندی ارتش آمریکا زده و توجه کارشناسان و خبرگان نظامی کشور را در آینده پژوهی تهدیدات نظامی و هرگونه رزم‌نامه‌پردازی، به این توانمندی آمریکا جلب نمود.

منابع

- ۱- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری
- ۲- احمدی مقدم، اسماعیل (۱۳۸۶)، *استراتژی نیروی مقاومت بسیج در جنگ آینده*، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
- ۳- جمالی، حسین (۱۳۸۷)، *آشنایی با آینده نگاری*، تهران: انتشارات وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.
- ۴- کوچکی، سجاد (۱۳۹۰)، *تدوین راهبردهای دفاع همه جانبه برای مقابله با تهدید ناهمپراز در یک نبرد دریای پایه*، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
- ۵- مطالعات گروهی (۱۳۷۳)، *فناوری دفاعی آمریکا*، تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.
- ۶- میلز، گرگ (۱۳۷۸)، *دستور کار امنیتی قرن ۲۱*، مترجم، حیدرعلی بلوچی، *فصلنامه امنیت ملی*، تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.
- ۷- مطالعات گروهی (۱۳۸۶)، *تبیین شاخص ها، مظاهر و ابعاد تهدیدات در مؤلفه های قدرت ملی*، تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.
- ۸- افتخاری، اصغر (۱۳۹۰)، *برآورد نظامی تهدید*، تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.
- ۹- مرکز تحقیقات راهبردی دفاعی (۱۳۸۸)، *نامه دفاع*، تهران: انتشارات مرکز تحقیقات راهبردی دفاعی.

10. www.vista.ir
11. www.tabnak.ir
12. www.aftabnews.ir
13. www.cia.org/factbook
14. www.cdiss.org/cmguflf.htm
15. www.uavforum.com/globalhawk
16. jang1.mihanblog.com/post/
17. www.wikipedia.org
18. www.Prescope.Com
19. armedforces-int.com-2008
20. www.strategic.blogfa.com